

STORTINGET

Representantforslag 130 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Ingrid Fiskaa

Dokument 8:130 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Ingrid Fiskaa om å tette skattehull

Til Stortinget

Bakgrunn

I Norge betaler de 3 600 rikeste (topp 0,1 prosent) 11,5 prosent skatt på sin inntekt, mens vanlige folk betaler 22 prosent. Mange mener de rikeste bør betale en høyere andel i skatt enn vanlige folk. Så hvorfor er det omvendt? Det er blant annet fordi skattesystemet har en rekke hull. Forslagsstillerne vil tette hullene for å gjøre det vanskeligere for rike folk å unngå å betale skatten de skal.

Norge er et land som er tuftet på likhet. Små forskjeller er avgjørende for å sikre like muligheter for alle, uavhengig av inntekt eller bakgrunn.

Et rettferdig skattesystem, der en betaler skatt etter evne, er avgjørende for små forskjeller og for å finansiere framtidens velferd – en god og verdig eldreomsorg, et helsevesen som møter folks behov i hele landet, barnehager med nok ansatte og et politi med nok ressurser.

Hvis regressiviteten i skattesystemet fortsetter og skattehullene og skatteparadisene opprettholdes, skyves en stadig større del av regningen over på folk flest. Panama Papers-lekkasjen viste at skatteunngåelse i Norge var sjeldent blant personer med lite formue, men for dem med de 0,01 prosent største formuene ble nesten 30 prosent av skatten de skulle betale omgått.

Skatteparadisene utgjør en stor økonomisk trussel som man må ta på alvor. De bidrar til et kappløp mot bunnen som kun tjener verdens aller, aller rikeste, på bekostning av alle andre. De skjuler også kriminalitet og skatteunngåelse. Skatteparadisene og skatteunngåelse er en viktig drivkraft i den økende økonomiske ulikheten man har sett over hele verden.

Skatteunndragelse og skatteflukt fører til store økonomiske tap for Norge og andre land, og undergraver tiliten til skattesystemet. Omtrent ti prosent av alle verdiene i verden befinner seg i dag i skatteparadis, og utgjør en overveldende stor kostnad for verdenssamfunnet. Det er helt nødvendig at de som har mest, bidrar mest til å løse utfordringene man står overfor framover. Men for å få til det må man forhindre skatteflukt og tette skattehullene.

Gjøre det vanskeligere å flytte overskudd til skatteparadis og lavskatteland

I dag er den største metoden for overskuddsflytting «hybride arrangementer», som innebærer at en eier utnytter ulikheten i skattesystemene på tvers av land for å unngå å betale skatt. Dette utvikles gjerne av skatteparadis. Luxemburg har vært sentral i å utvikle dette, og man har sett at Irland også følger etter. De store teknologiske selskapene er konkrete eksempler på selskaper som i dag unngår skatt gjennom overskuddsflytting, som man må skattlegge bedre.

Fjerne skattehullet som gjør private holdingselskaper til skattefrie sparebøsser

En av grunnene til at mange rike eiere slipper å betale skatt, er fritaksmetoden. Fritaksmetoden er egentlig et system som skal unngå dobbel beskatning i selskapskjeder (at et selskap skal slippe å skatte av samme inntekt i flere ledd). Men i praksis har det blitt et skattehull for de aller rikeste. Et av de store hullene i fritaksmetoden er at man åpnet for å ta inn private holdingselskaper. Dette er selskaper som ikke har andre oppgaver enn å eie aksjer i andre selskaper. Slik kan en utsette betaling av skatt på opptjent overskudd på nærmest ubestemt tid. Dette er det teknisk ganske enkelt å regulere ved å sette noen kriterier for hvilke private holdingselskaper som skal få unntak fra fritaksmetoden.

Begrense muligheten til å skyve skatt ut i evig tid

Muligheten til å skyve beskatningen ut i evig tid, og i teorien aldri trenge å betale skatt på verdiene, er et skattehull som må tettes. Forslagsstillerne mener at man må sørge for at man i det minste skatter av disse verdiene når de overføres som enten arv eller gaver. Hvis ikke kan man risikere at skatten blir uoppgjort og aldri betales gjennom flere generasjoner av rike eiere. Dette er altså ikke noen arveavgift, men et forslag som vil sørge for at man ikke kan utsette å betale skatt lenger enn senest til arveoppgjøret. Dette ble også anbefalt av Kvaløy og Møen i skatteutvalget.

Stramme inn for skatteadvokater

De siste tiårene har det vært en stor vekst i advokater som driver med økonomisk og finansiell skatterådgivning. Aggressiv skatteplanlegging er ikke forenlig med velferdsstaten. Når ressurssterke aktører unngår og unndrar skatt, undergraver det tilliten man har til hverandre og til myndighetene. Bare siden år 2000 har antallet praktiserende advokater doblet seg i Norge, med næringslivet som den desidert største brukeren. Nå omfatter også taushetsplikten skatterådgivning, som ressurssterke aktører benytter seg av. Dette er til hinder for informasjonstilgang og kontroll i saker der myndighetenes informasjonsbehov er stort. Det legger til rette for skatteflukt og bidrar både til at det norske skattegrunnlaget forvitrer, og at skattesystemet blir mindre rettferdig. Derfor har også OECD og FNs FACTI-panel, i arbeidet med å bekjempe internasjonal skatteunngåelse, anbefalt strengere krav til advokatens åpenhet. Derfor vil forslagsstillerne foreslå å stramme inn dette.

Krav til åpenhet om eierskap i offentlige anskaffelser

Et viktig steg på veien mot økt åpenhet og å sikre at offentlige anskaffelser ikke går til selskaper som driver med skatteunngåelse, er å stille krav om åpenhet om eierskap og skatt i offentlige anskaffelser.

Evaluere rentebegrensningsregelen

Rentebegrensningsregelen skal begrense retten til skattefradrag og motvirke skattetilpasninger. Skatteutvalget har anbefalt at ordningen bør evalueres. Sentralt for en slik evaluering bør ifølge utvalget være å vurdere om unntaksregelen bør endres eller avvikles.

Skatt på utenlandske aksjonærer (kildeskatt)

Utenlandske aksjonærer som mottar utbytte fra norske aksjeselskaper, skal betale skatt av utbytte til Norge. Denne skatten kalles for kildeskatt til «kildestaten» der utbyttet ble opparbeidet. Noen kan ha krav på redusert sats eller være fritatt (etter fritaksmetoden). Men i dag er det mange som får redusert sats uten å ha krav på det. Skatteetaten skulle jobbe med dette, men forslagsstillerne er usikre på om noe har skjedd, og vil nå be om fortløpende arbeid. Kildeskatten bør også utvides til å i større grad omfatte renter, royalties og leiebetalinger, i tråd med skatteutvalgets anbefaling.

Skattekonvensjon i FN

I dag skjer de globale skatteavtalene i OECD i stedet for FN. Det er synd fordi FN er et forum som sikrer at alle land er inkludert, at de forhandler på like fot, og at prosessene er transparente. Det samme kan ikke sies om OECD, og man har derfor sett resultater fra OECDs prosesser som er svært utvannete og i stor grad tjener rike lands interesser. Norge stemte avholdende til en skattekonvensjon i FN senest i 2023. Forslagsstillerne mener det er viktig at Norge endrer sin posisjon til å bli en pådriver for en skattekonvensjon i FN.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et regelverk mot uønskede tilpasninger mellom ulike skattesystemer på tvers av land (hybride arrangementer), som overskuddsflytting.
2. Stortinget ber regjeringen igangsette en ny avgrenset skatteutredning som vurderer konsekvensene

av at de multinasjonale teknologiselskapene betaler vesentlig mindre skatt enn norske aktører, som skal gi anbefalinger for nasjonal skattlegging av teknologiselskapene og ytterligere nasjonale tiltak mot overskuddsflytting samt foreslå tiltak for å gi kontrollmyndighetene, forskere og offentligheten tilgang på informasjon om multinasjonale selskaper.

3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne de private holdingselskapene fra fritaksmetoden for å unngå at de store eierne kan slippe å betale skatt ved å etablere et lite selskap og ta ut utbytte skattefritt. Dette kan blant annet gjøres ved å innføre kriterier for fritaksmetoden, for eksempel at holdingselskapet skal identifiseres med eier eller aktiv konsernledelse og egne ansatte, adskilt fra eierens interesser.
4. Stortinget ber regjeringen utrede realisasjonsbeskatning av arv og gaver og komme tilbake til Stortinget med forslag om dette i forbindelse med statsbudsjettet for 2025.
5. Stortinget ber regjeringen utrede et uttrykkelig unntak fra taushetsplikten i skattelovgivningen for skatterådgivning og legge frem et forslag om dette i løpet av 2024.
6. Stortinget ber regjeringen ta nødvendige grep, inkludert å fremme eventuelle nødvendige lovfor-slag, for å inkludere faktisk skattebetaling i anskaf-

felsesregelverket, og sette som forutsetning at for å kunne delta i en anbudsprosess må et selskap rapportere om hvor mye skatt selskapet har betalt de siste årene, og rapportere omsetning, reelle eiere og kostnadsstruktur.

7. Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å stille krav om eierskapsinformasjon og løpende informasjon ved eierskifte, i konsesjoner og offentlige anskaffelser.
8. Stortinget ber regjeringen evaluere hvordan rentebegrensningsreglene har fungert, i tråd med skatteutvalgets anbefalinger. Evalueringen skal inkludere skattemyndighetenes erfaringer og administrative kostnader knyttet til å skulle kontrollere unntaksbestemmelsen i praksis.
9. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 fremme forslag om å forbedre regelverket for å sikre at utenlandske aksjonærer ikke betaler mindre kildeskatt enn de skal.
10. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge frem forslag om å utvide kildeskatt på royalties, renter og leiebetalinger. Både avgrensningen til nærstående foretak og avgrensningen til lavskatteland må oppheves.
11. Stortinget ber regjeringen stå i spissen for en sterk rammekonvensjon på skatt i FN og bruke sin rolle i den pågående arbeidsgruppen for å støtte utviklingslands perspektiver.

4. april 2024

Kari Elisabeth Kaski

Ingrid Fiskaa

